

Ajatuksia käytännön toteutuksista Teos Marc21:ssä -projektissa

Katja Hyvärinen & Katri Riiheläinen

Kuvailun tiedotuspäivä 30.5.2023

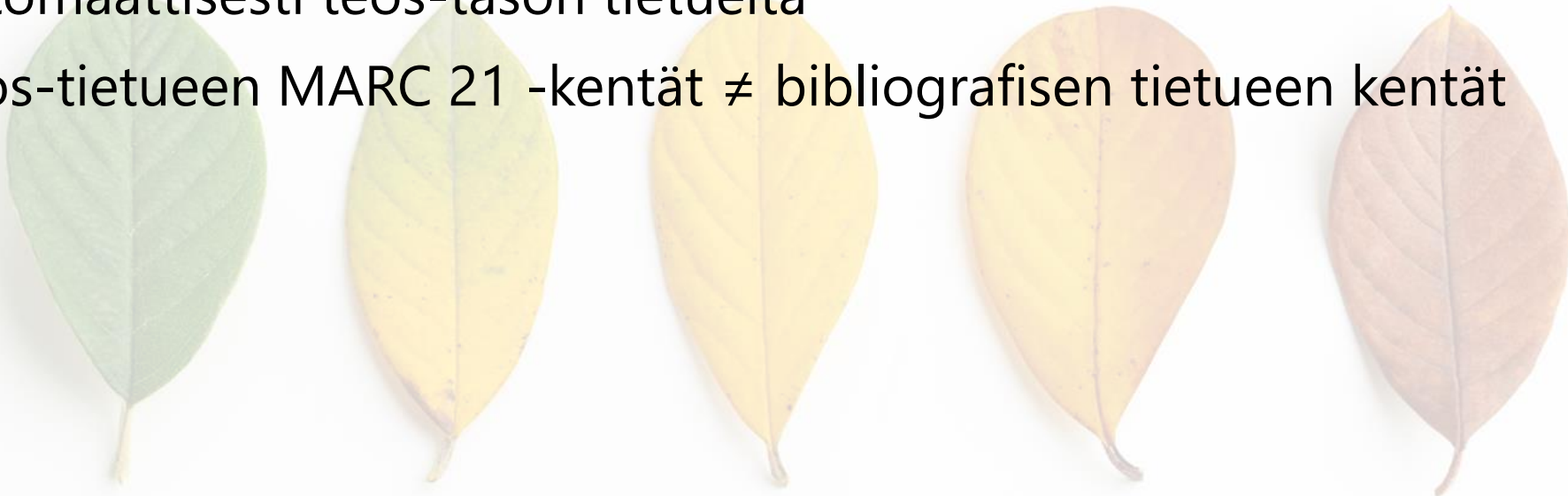
UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Bib-tietueesta kohti teos-tietuetta 1/2

- Tasalaatuinen bibliografinen tietue
  - Hakuelementit oikein
  - Auktorisoidut henkilön- ja yhteisönnimet aina kun mahdollista
  - 240-kentän käyttö
    - Edellyttää SKL:n purkua
      - Sovellusohje 240-kenttä: Jos teos on alkukielellä ja teoksen ensisijainen nimeke on sama kuin kenttään 245# a tallennettava manifestaation päänimeke, teoksen ensisijaista nimekettä ei tarvitse merkitä kenttään 130/240 (SKL).
    - Pelkästään 245-kentän pohjalta ei voida luotettavasti muodostaa teos-tietuetta automaattisesti

Bib-tietueesta kohti teos-tietuetta 2/2

- Suhdetermien tunnistaminen ja käyttö
  - Aineistotyyppin tunnistaminen
  - Viitataanko teokseen vai ekspressioon
    - Esim. Valokuvaaja (= teoksen vastuullisuustekijä) vai valokuvaaja (ekspressio) (= valokuvat osana sisältöä)
- Takautuvasti ei ole mahdollista / järkevää tuottaa Melindan bib-tietueista automaattisesti teos-tason tietueita
- Teos-tietueen MARC 21 -kentät ≠ bibliografisen tietueen kentät

Teos-tietueen muodostaminen teoriassa 1/2

- Tarvitaan ihmissilmää ja -kättä

Bib.tietue, Melinda-Aleph ID 018078718

008 211104t20222022fi |||| |0| f|fin|c

100 1 |a Tissari, Sami, |d 1971- |e kirjoittaja. |0 (FIN11)000158841

245 10 |a [Krysa](#) / |c Sami Tissari.

246 3 |a Krysa

Kuvitteellinen teos-tietue (osittain)

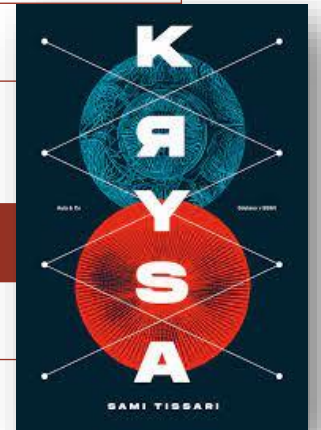
046 |k 2022 |2 edtf

075 |a teos |2 mts/fin |0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m4981>

100 1 |a Tissari, Sami, |d 1971- |t [Krysa](#) |0 *tunniste: (FIN13)XXX*

370 |g Suomi |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p94426>

500 1 |w r |i Kirjoittaja: |a Tissari, Sami, |d 1971- |0 (FIN11)000158841

Teos-tietueen muodostaminen teoriassa 2/2

Bib.tietue, Melinda-Aleph ID 018419003

008 220929s2022 fi |||| |0| f|fin|

100 1 |a Donner, Eeva, |e kirjoittaja. *auktorisoimaton toimija*

245 10 |a Peukalo, eli kuoleminen espanjalaiseen tapaan / |c Eeva Donner.

246 3 |a Kuoleminen espanjalaiseen tapaan

264 1 |a [Tampere] : |b Mediapinta, |c 2022.

Kuvitteellinen teos-tietue (osittain)

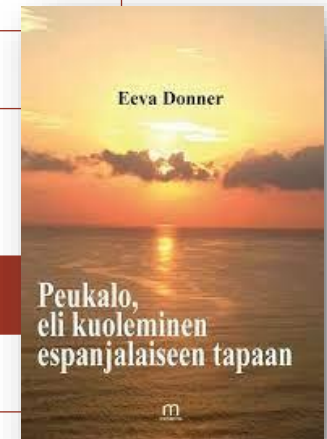
046 |k 2022 |2 edtf

075 |a teos |2 mts/fin |0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m4981>

100 1 |a Donner, Eeva, |t [Peukalo](#) |0 *tunniste: (FIN13)XXX*

370 |g Suomi |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p94426>

500 1 |w r |i Kirjoittaja: |a Donner, Eeva.

Pohdintoja työprosesseista tulevaisuudessa 1/3

- Tuleva järjestelmä ohjaa osaltaan sekä kuvailua että työprosesseja
- Teos- / ekspressiokuvailu integroituu osaksi kuvailutyötä
- Kuvailuista teokseen liittyvistä elementeistä pystytään toivon mukaan tuottamaan automaatiolla varsinaisia teostietueita
- Kuvailun työprosessi vaihtelee aineistoittain
  - osa edellyttää täydentämistä koneellisesti tuotetusta teostietueesta tai muiden tekemästä työstä
  - osa edellyttää primaarikuvailua

Pohdintoja työprosesseista tulevaisuudessa 2/3

- Toimijakuvalu ja teostietueet
  - Automaatiolla tuotettujen teostietueiden tekijöiden auktorisoituja muotoja haasteellista saada yhdistymään oikein
  - Kuvailijan työ on tarkistaa sekä teoksen että teoksen tekijän tiedot
  - Kaikkia nimiä ei jatkossakaan ole realistista auktorisoida nykytasolla
  - Tällä hetkellä auktorisoidaan
    - tekijät jotka liittyvät kansallisbibliografian aineistoihin
    - nimiä, joissa auktorisoinnista on hyötyä, esim. nimenmuoto varioi tai on kaimoja

Pohdintoja työprosesseista tulevaisuudessa 3/3

- Kuvailuprosessin mahdollisia työvaiheita
  - Teoksen tekijän auktorisointi ei voi realistisesti tapahtua ennen teostietueen muodostamista
    - tekijän kuvailu alustavalle tasolle?
    - toimijakuvailun laajentaminen?
  - Teoskuvailupalvelun tarve?
    - hankalia tapauksia mm. vanhat teokset – päätös siitä mikä on auktorisoitu muoto tekijän nimestä ja nimekkeestä
      - *Seitsemän weljestä : kertomus / tehnyt A. Kiwi*
    - teoksen kuvailu alustavalle tasolle?
    - asiantuntijaryhmät?
- Luottavaisesti uutta kohti!

www.kansalliskirjasto.fi

katja.hyvarinen [at] uef.fi

katri.riihelainen [at] helsinki.fi

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND